

його автоматизації, покращувати методи для розрахунку та застосування коефіцієнтів коригування грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення за техногенне забруднення.

Загалом, врахування екологічного стану земель сільськогосподарського призначення при їх грошовій оцінці забезпечить актуальність і достовірність процесів оцінювання та оподаткування земель, а також раціонального використання земельних ресурсів як головного засобу виробництва в сільському господарстві.

Список використаних джерел: 1. Шульган Р.Б. Коригування грошової оцінки сільськогосподарських угідь за техногенне забруднення території за рівнями концентрації забруднювальних речовин / Р.Б. Шульган, Б.Д. Бачишин, С.М. Трохимець // Інженерна геодезія: наук.-техн. збірник. – К. : КНУБА, 2010. – Вип. 56. – С. 131-140.

2. Корнілов Л.В. Окремі аспекти вдосконалення природно-сільськогосподарського районування / Л.В. Корнілов, О.М. Кібукевич, Р.Б. Шульган // Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва: зб. наук. пр. – Л., 2010. – Вип. 1 (19). – С. 301-305.

3. Бачишин Б.Д. Коригування грошової оцінки земельних ділянок під сільськогосподарськими угіддями за забруднення ґрунтів важкими металами вздовж автомобільних шляхів / Б.Д. Бачишин, Р.Б. Шульган // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування: зб. наук. пр. – Рівне, 2010. – Вип. 1 (49). – С. 200-206.

УДК: 502.3

К.Р. Трунова, магістр*

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

ЕКОМЕРЕЖА ЯК ШЛЯХ ДО ВІДТВОРЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

Вивчення питань, пов'язаних із особливостями формування екомереж є актуальним і перспективним напрямом дослідження у природничих науках. Процес формування національної екологічної мережі полягає в збереженні, розширенні, відновленні та охороні єдиної системи територій із природним станом ландшафту та інших природних комплексів і унікальних територій, у створенні на їх основі природних об'єктів, які підлягають особливій охороні, що сприяє зменшенню, запобіганню та ліквідації негативного впливу господарської та іншої діяльності людей на навколишнє природне середовище, збереженню природних ресурсів, генетичного фонду живої природи і досягненню етноландшафтної рівноваги.

**Науковий керівник – канд. екон. наук, доцент В.В. Масленнікова*

Загальнодержавна програма формування національної екологічної мережі України на 2000 - 2015 роки розроблена в контексті вимог щодо подальшого опрацювання, вдосконалення та розвитку екологічного законодавства України, а також відповідно до рекомендацій Всеєвропейської стратегії збереження біологічного та ландшафтного різноманіття щодо питання формування Всеєвропейської екологічної мережі як єдиної просторової системи територій країн Європи з природним або частково зміненим станом ландшафту.

Терміном «екомережа» позначають сукупність ділянок відносно недоторканої природи, де тварини і рослини практично позбавлені впливу людини (ядра екомережі), та шляхів, якими ці ділянки сполучаються між собою (екологічні коридори). Так наприклад, ядрами екомережі можуть бути два ліси, а коридором – річка, що протікає між ними. Руслом і берегами річки тварини зможуть пересуватися з однієї ділянки лісу в іншій. Це приклад локальної мережі; такі системи поєднуються у більші, котрі в свою чергу формують глобальну екомережу, що охоплює всю планету. Територія екологічної мережі – це свого роду данина, це той мінімум, який ми лишаємо живим істотам Землі, і який обов'язково має бути звільненим від впливу господарської діяльності людини [1, с. 233].

На жаль, у реальності все не так просто, як у теорії. Часто можна спостерігати, як вирубують останній ліс у районі або розчищають і випрямляють русло річки. Такі місцевості стають непридатними для життя рослин і тварин і вже не можуть виконувати роль складових екологічної мережі. Таким чином, розривається одна з ланок Природної системи. А коли порушення її цілісності відбувається повсюдно, то саме існування дикої флори і фауни Землі опиняється під загрозою. Тварини вимирають, а на місці дикорослих рослин починають зростати бур'яни.

Зі збереженням біорізноманіття, вирішенням цієї проблеми може стати створення офіційно затвердженої екомережі кожного району, області, країни. Для цього необхідно оцінити реальний стан території, розробити схему, що включатиме ядра і коридори мережі, врахувати зв'язок з сусідніми територіями і законодавчо затвердити статус новоствореного об'єкту. Належна охорона таких охоронюваних територій, підкріплена співпрацею урядів та неурядових організацій різних країн, надасть дикій природі можливість жити і розвиватись.

Зменшення біорізноманіття обумовлюється рядом причин:

1. Втрата середовища існування. Характеризує результати втручання людини в середовище існування у глобальному масштабі.

2. Розповсюдження екзотичного різновиду. Іноді це відбувається випадково, як, наприклад, сталося із шкідливими бур'янами та шкідниками.

3. Зростання кількості населення. Взаємозв'язок між втратою біорізноманіття і кількістю населення, його темпами зростання і густотою досить складний. Ці фактори впливають на земельні і водні ресурси, особливо при виробництві продовольства, а також при створенні інфраструктури. Зростає споживання ресурсів і їх деградація.

4. Структура виробництва і надмірне споживання. Збільшення обсягів виробництва і споживання енергії веде до перетворення середовища існування і надмірного використання екосистем [2, с. 52].

З усього різноманіття сучасних проблем однією з найскладніших є проблема наростання суперечностей між природними процесами та процесами соціально-економічного розвитку і використання природних ресурсів. Розвиток промислового й аграрного виробництва, використання значної кількості природних ресурсів, урбанізація та інші складні антропогенні процеси стали чинниками, які суттєво впливають на цілісність природних екосистем і структурно-функціональну організацію ландшафтів, зумовлюють глибокі зміни у біогеоценотичному покриві, руйнування біологічного і ландшафтного різноманіття, знижують ступінь біотичної модифікації ландшафтів [3, с. 16].

Надання пріоритетності політиці нерегульованого споживання природних ресурсів зумовлює нарощування антропогенного навантаження на ландшафтів і хід природних процесів у них. Потенційні можливості природних екосистем протидіяти цим процесам перебувають на грані вичерпання. Освоєння нових територій і нових ресурсів призвело до ущільнення географічного простору і необхідності обмеження певних параметрів розвитку в сфері економіки, споживання ресурсів та простору [4, с. 508].

Відповідно до цього потрібно вживати адекватні організаційно-господарські заходи щодо переходу до режиму інтегрального керування природними територіальними комплексами. Найфундаментальнішою ідеєю і реагуванням на дигресивні процеси у природі, зумовлені хаотичним і в основі споживацьким природокористуванням, є ідея сталого розвитку, один із принципів якої - збереження природного середовища, біологічного і ландшафтного різноманіття.

Уважають, що ідея формування екологічної мережі є інтегральною у справі збереження природного середовища, оптимізації ландшафтів, збереження генофонду живої природи, формування сприятливих умов для життєдіяльності людини.

Найважливішим і водночас складним завданням формування екомережі є просторова організація антропогеннотрансформованих ландшафтів - агроландшафтів. Це докорінно змінені людиною ландшафти із переважанням у структурі угідь орних земель, значною строкатістю елементів територіальної структури і порушеними речовинно-енергетичними потоками.

Оптимізацію агроландшафтів, підвищення біорізноманіття території забезпечують шляхом формування системи лісових насаджень - сукупності створених у межах водозбору з урахуванням особливостей рельєфу, ґрунтів, умов формування поверхневого стоку, стокового навантаження та інтенсивності водно-ерозійних процесів різних за формою і призначенням лісових насаджень, об'єднаних у функціональне ціле внаслідок причинно-наслідкових взаємозв'язків між її елементами. Згідно з теорією систем, властивостей системних об'єктів лісові насадження набудуть лише в тому випадку, коли захисний ефект виявлятиметься на всій території. Тому їх

необхідно створювати і розмішати на всій площі водозбору, охоплюючи землі привододільного і прияружного фондів, а також землі гідрографічної мережі. Вимога системності підпорядкована меті впорядкування та надання створеним на водозборі лісовим насадженням властивостей цілісного утворення, здатного підтримувати природну рівновагу [5, с. 49].

Отже, створення екомережі дасть змогу: об'єднати у цілісну систему землі природно-заповідного фонду, інші природні та напівприродні території; забезпечити збереження, відтворення і невиснажливе використання природних ресурсів, біологічного і ландшафтного різноманіття, уникнути втрат генофонду; підвищити стійкість ландшафтів до антропогенних навантажень, відновити саморегульовальну і самовідновну здатність природних екосистем; забезпечити позитивні зміни стану довкілля, сформувані екологічно безпечне середовище життєдіяльності людей; поліпшити гідрологічний режим рік, запобігти ерозії ґрунтів, поліпшити якість природних вод та розширити придатні для рекреаційного використання території, забезпечити розвиток збалансованого туризму.

Список використаних джерел: 1. Олейниченко В.Д. Екологічна мережа як шлях до відтворення екологічної стабільності / [Олейниченко В.Д.]. – Вінниця, 2017. – Том 1. – С. 233-236. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eco.com.ua>.

2. Всеєвропейська стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття. - Київ, 2010. - 52 с.

3. Маринич О.М., Пархоменко Г.О., Петренко О.М., Шищенко П.Г. Удосконалена схема фізико-географічного районування України // Укр. геогр. журн. - 2008. - № 1. - С. 16-20.

4. Мудрак О.В. «Екологія». Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Вінниця: ВАТ «Міська друкарня», 2006. – 508с.

5. Ткач В.П. Ліси та лісистість в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку/ В. П. Ткач // Український географічний журнал. – 2012 р., №2 – 49 с.

УДК: 332.33:504.062

А.О. Ходарева, студентка*

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ

В умовах євроінтеграції України регулювання земельних відносин виступає ключовим фактором забезпечення результативності впровадження нових форм і методів державного регулювання, які ціленаправлені на досягнення раціонального використання та охорони земель, створення екологічно

* Науковий керівник – канд. екон. наук, доцент О.Я. Петренко